

O fiasco do fisco

O que vemos cando observamos?

1. O que pensarías se...?

Actividades

Imos comezar observando unha realidade. Pedímosvos que vos poñades por grupos e olledes a foto pendurada na parede. Comentádea respondendo ás seguintes preguntas:

Favela Paraisópolis, facendo fronteira co distrito de Morumbi, en São Paulo, Brasil. (c) Tuca Vieira

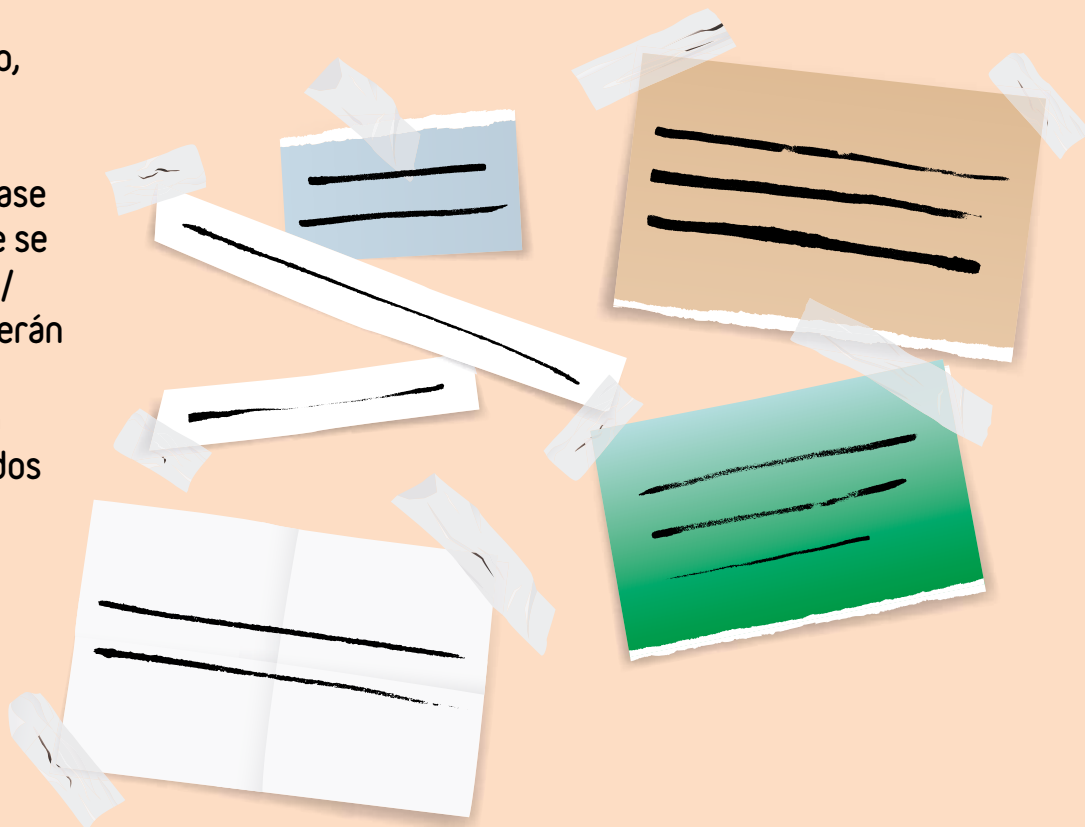
- Credes que cheira diferente dependendo do barrio? A que cheira en cada un dos lados do muro?
- Podemos ver as casas por fóra, mais como serán por dentro as dun lado e as do outro? ¿Terán internet, computadores, lavadoras, microondas, televisión, etc.?
- Haberá diferenzas nas súas mesas? Comerán o mesmo?
- Como credes que é o día a día dun adolescente no lado dereito da fotografía? E no esquerdo?
- Se paseásedes por estes lugares estando de vacacións, que veríades?
- O que pensarías se estiveses no lado dereito? E se estiveses no lado esquerdo?
- Se vivises en São Paulo, que lado escollerías para vivir?

2. Opinións grupais

Actividades

Agora, en cada grupo, podedes sintetizar as vosas opinións ou sensacións nunha frase curta ou palabra que se escribirá nunha folla/ cartolina. Despois, serán colocadas na parede a fotografía de Tuca Vieira e as opinións dos grupos.

O sistema fiscal

3. Pagamos demasiados impostos?

Actividades

- a) Nesta primeira parte, imos falar dos impostos. Busca unha parella e lelle a tarxeta que recibiches. O teu/a túa compañeiro/a ten dous minutos para responder á pregunta que lle fixeches. Recomendámosche que anotes a resposta á túa pregunta, xa que despois a vas necesitar. Despois, trocade os papeis e é a túa parella quen che pregunta a ti.

Cando ambos teñades terminado, muda de parella tentando non repetir pregunta para responder. Continúa co ciclo de trocar preguntas e respostas, mesturándoos entre participantes até esgotar o tempo.

1 Se os impostos teñen tan ma fama e nos crean tantos problemas, para que os queremos? Son realmente necesarios ou poderíamos poupalos? Xustifica a túa resposta.

2 Están ben distribuídos os impostos? Quen debería pagar máis impostos? Por que?

3 Coñeces algún imposto que pagues ti ou a túa familia?

4 Ten sentido que eu pague impostos cando hai tanta corrupción? Por que?

5 A que che soan os paraísos fiscais? Como nos afectan?

6 Fan o suficiente os Estados para loitaren contra a fraude fiscal? Explica a túa resposta.

7 A dificultade de financiamento do noso Estado do benestar é un problema de gasto excesivo ou un problema de escaseza de ingresos? Hai que continuar a pasar a tesoura e reducir o gasto público (o que gasta o Estado) ou debemos estudar como podemos ingresar máis e mellor?

8 É a progresiva desaparición e o pouco control democrático o único destino posíbel dos nosos impostos? Ou ten sentido traballar por unha fiscalidade máis xusta, co obxectivo de construír sociedades máis solidarias?

- b) Agora busca todas as persoas que teñades a mesma pregunta e compartide as distintas respostas que recibídeses, para despois acordar unha resposta conxunta.
- c) Unha vez teñades a resposta consensuada, podeades compartir co resto de equipos a vosa pregunta e a vosa resposta. Que vos parecen as respostas do resto de equipos? Estadades de acordo? Tedes dúbidas?...

4. Un mundo sen impostos

Actividades

- a) Para comezar, reflexiona de maneira individual sobre a situación descrita no texto que recibiches.

Situación 1 A túa moto non está onde a deixaches estacionada. No seu lugar só encontras a cadea partida. O que farías?	Situación 2 Ti e os/a teus/túas amigo/as estades sepultado/as na montaña por unha avalancha de neve. O que farías?	Situación 3 Teus pais comunicánche que non teñen diñeiro para continuar a pagar os teus estudos. O que farías?
Situación 4 O dono do bar serviuvos uns petiscos en mal estado que vos fixeron adoecer. O que farías?	Situación 5 Teus pais teñen que ir traballar e non teñen con quen deixar túa irmá pequena. O que farías?	Situación 6 Ficaches sen traballo e, a pesar dos teus esforzos, non encontras ningún emprego. O que farías?
Situación 7 Teu pai sofre unha grave doenza cuxa curación esixe un tratamento carísimo. O que farías?	Situación 8 O xefe diche que non ten intención de che pagar os seis meses de salario que che debe. O que farías?	Situación 9 Vives nunha vila moi pequena que non ten internet nin estrada para chegar á cidade. O que farías?

- b) Agora busca todas as persoas a quen vos tocou a mesma situación e comentade as distintas reflexións individuais que fixestes. Despois, animámosvos a pensar conxuntamente sobre os recursos que considerades necesarios para facer fronte de forma solidaria (non individual ou válida só para ese caso) á situación que está na tarxeta.
- c) Despois, propómosvos que cada equipo lea ao resto de grupos a situación que lle tocou e comente brevemente que recursos pensades que fan falta para enfrontala. Cando todos os grupos teñan compartido as súas reflexións, podedes debater e dar a vosa opinión sobre as respostas, as dúbidas que vos xorden, etc.

5. Que sociedade queremos?

Actividades

- a) Agora imos falar de necesidades básicas. Comezaremos de maneira individual, marcando na columna da dereita a resposta que creas que se aproxima máis da túa opinión.

Quen debería pagar...?	Creo que deberíamos facer fronte a esta necesidade entre todas as persoas.	É un servizo privado que cada cal se debería pagar.
A construción de infraestruturas: estradas, vías de tren, portos e aeroportos para o transporte de persoas e mercadorías, etc.		
A defensa e protección das persoas, dos seus dereitos e dos seus bens perante eventuais agresións ou actos de violencia.		
A intervención en situacións de emerxencia, como accidentes, inundacións, incendios, etc.		
A educación e o acceso á cultura de nenos e nenas e mozas e mozos para mellorar o nivel social, económico e cultural de toda a sociedade.		
O acceso seguro ás fontes de enerxía e ás redes de distribución: auga, electricidade, telefonía, radio, TV, internet, etc.		
A protección dos e das menores, das persoas maiores e das máis fráxiles (centros especializados, escolas infantís, residencias, etc.).		
A vixilancia e o control dos alimentos, bebidas, medicamentos e outros produtos de consumo para garantir a súa aptitude e seguridade.		
A protección socioeconómica das persoas en situación de vulnerabilidade: desemprego, doenza, accidente, embarazo, xubilación, etc.		
A atención e o coidado da saúde das persoas afectadas por doenza, accidente, lesión, discapacidade, etc.		
A defensa xurídica dos dereitos da cidadanía perante os delitos e as accións contrarias á lei.		
TOTAL		

Cando termines, suma o número de marcas en cada columna.

b) Busca tres compañeiros/as e, en grupos de catro, comentade as respostas á enquisa:

- 1 Observade o número de respostas á columna 1 (“Creo que deberíamos facer fronte a esta necesidade entre todas as persoas”) e á columna 2 (“É un servizo privado que cada cal se debería pagar”). Que vos suxiren as respostas diferentes e as coincidentes?
- 2 Agora, convidámosvos a lerdes o texto **“Pistas para a reflexión”**.
- 3 O que vos pareceu? Comentade novamente as respostas á enquisa despois da lectura.
- 4 E, para finalizar, recollendo todas as reflexiónes que fixestes, podedes redactar unha breve conclusión sobre **“A sociedade que queremos”**?

PISTAS PARA A REFLEXIÓN: Para que serven os impostos?

O sistema fiscal serve para dotar de recursos ao Estado para que poida levar a cabo as súas políticas públicas. Nunha economía social de mercado, espérase que o Estado teña capacidade de acción para corrixir as deficiencias do mercado e chegar onde a iniciativa privada non alcanza.

Isto é, os impostos permiten que o Estado desempeñe dúas funcións esenciais:

1. Atribuír recursos, destinándoos ás necesidades esenciais para unha vida digna (seguridade, xustiza, recolla de residuos, iluminación pública, estradas, etc.) ou intervir onde o mercado xera abusivos monopolios (auga, electricidade, transporte aéreo, etc.).

2. Redistribuír a riqueza, pois o mercado distribúe bens, mais non o fai de maneira equitativa, senón interesada e desigual, polo cal debemos facer chegar recursos onde máis se necesitan: educación pública e universal, sanidade, vivenda ou transferencias a favor dos grupos máis empobrecidos.

Para a pregunta **“Canto teríamos que pagar de impostos?”** só existe unha resposta correcta: **haberá que pagar o necesario para cubrir o gasto público que queremos ter.**

Cal é ese gasto público? Esta é unha **cuestión política**, pois depende do que consideramos que é responsabilidade de todos e todas, e, por tanto, debemos pagar entre todas as persoas.

Trátase de debater o modelo de sociedade que queremos e basicamente escollemos entre dúas propostas:

Europa, baseado en criterios de esforzo e responsabilidade colectiva para garantir a igualdade de oportunidades e os dereitos básicos da cidadanía: seguridade, vivenda, saúde e educación universais gratuítas e protección social básica.

-A segunda columna reflicte o “modelo fiscalmente barato”, anglosaxón ou norteamericano, que defende a soa responsabilidade individual e o “sálvese quen puiden”, cunha rede de apoios que garanta a mínima igualdade de oportunidades, mais non a protección daquelas persoas que caen á marxe do camiño e non poden facer fronte á dificultade.

O máis importante é decidir o modelo de sociedade que queremos para construír despois o sistema fiscal que permita tornar sustentábel este modelo. Como afirma o catedrático de Facenda Pública Ignacio Zubiri: *«Se se desexar un Estado do benestar amplo, o primeiro requisito é, por tanto, un sistema fiscal con capacidade de recadación substancial. Para que iso sexa posíbel, por un lado deberíamos dispor dun sistema fiscal ben deseñado (sen buracos) e ben xestionado (sen fraude) e, polo outro, que este sexa percibido como xusto polos contribuíntes. De non ser así, os contribuíntes que puideren evitarán pagar impostos e os que non puideren facelo reclamarán que se rebaxen»* [1].

[1] Tomamos estas ideas de Xavier Casanovas: *Fiscalidad justa, una lucha global*, editado por Cristianisme i Justícia (2017).

c) Agora, compartide co resto dos grupos a vosa conclusión de “A sociedade que queremos” e comentade entre todos e todas o que descubristes nesta actividade.

O sistema tributario

6. Os impostos

Actividades

- a) E, agora que xa reflexionastes sobre para que serven os impostos, imos ver os diferentes tipos de impostos que existen. Podes recoller na seguinte táboa aqueles que coñezas? Quen vos teñen que pagar? Que Administración vos regula e/ou recada? De que tipo son (directos ou indirectos)?

NOME IMPOSTO	A QUEN AFECTA?	DE QUEN DEPENDE?	TIPO DE IMPOSTO

- b) Despois de ter indagado individualmente, busca algúns/algunhas compañeiros/as para que, en pequenos grupos, compartades a información que tedes cada un/unha.
- c) Para finalizar, convidámosvos a que fagades unha posta en común entre toda a aula.

7. Investiguemos os impostos

Actividades

Agora ides investigar cada un dos impostos máis importantes que existen no sistema fiscal español. En grupos, propómosvos descubrir as características do imposto que vos tocar.

É moi importante que poñades atención a como funciona o voso imposto, a que/quen afecta, e de que institución depende tanto a súa regulación como a súa recadación, xa que esa información a teremos que usar para resolver o seguinte xogo que vos propomos.

8. Xogo de rol

Actividades

Xa vos convertestes en persoas especialistas nun tipo de imposto. Agora imos ver como se aplica na realidade cada un dos impostos.

Propómosvos que vos dividades en equipos asegurando que haxa unha persoa especialista -en cada tipo de imposto- en cada grupo: unha persoa especialista en IVE e Transmisións, unha en IRPF e Alfándegas, unha en IE e IAE, unha en IS e IBI e unha en ISD.

Entregarase a cada grupo un personaxe. Pedímosvos que vos poñades nos seus zapatos e que calculedes os impostos que vos tocaría pagar. As táboas que encontraredes no final desta actividade axudaránvos a recoller os resultados deses cálculos.

Unha vez realizada esta análise, cada equipo escollerá un ou unha portavoz que expoña a toda a aula os resultados da tributación dos seu personaxe. Despois, podedes debater sobre as consecuencias de ter un sistema fiscal regresivo e inxusto, e, como con certeza se vos ocorren propostas para obter un sistema fiscal máis xusto, compartídeas co resto da aula.

A) Novo emprendedor/a:

Tés un pequeno negocio de venda e reparación de equipamentos informáticos nun local alugado na cidade que está aberto hai máis de dous anos.

Vives coa túa familia, formada por teus pais e teu irmán pequeno, de 17 anos, nunha casa de propiedade, libre de hipoteca. Teu pai perdeu o emprego durante a crise e non recibe ningunha prestación. Túa nai non traballa desde que tivo teu irmán, porque renunciou ao seu prometedor traballo para vos coidar. Os únicos ingresos que entran na túa casa son os que consegues no teu negocio.

No exercicio de 2017, que foi bo en comparación cos anteriores, obtivo uns beneficios líquidos de 25.326 €, descontando os 5.631 € que foras pagando á Facenda de IRPF (30.957 € brutos).

A túa liquidación do IVE da empresa en todo o ano saíu a devolver pola Facenda 52 €.

O orzamento medio da túa familia nun ano de gastos de consumo ordinario elévase a 13.000 €, en que son incluídos os gastos ordinarios da vosa casa (comunidade, electricidade, teléfono, auga, tabaco [24 paquetes por mes], alcohol, alimentación, hixiene íntima, roupa e calzado, gasolina, gas...). (Seguro que é máis simple que pensades nos gastos mensuais e que despois o multipliques por 12 meses. Tamén podedes pedir asesoramento para moitos destes gastos en casa ou ás persoas que xestionen as contas da súa casa, etc., para tentar ser o máis realista posíbel).

O IBI por ano da vosa casa ascende a 332 €.

O IAE elévase a 1.600 €.

Foras pagando de IRPF nas liquidacións durante o ano un total de 5.631 €, e na liquidación final téis que pagar a maiores 723 €.

Túa avoa faleceu no ano pasado e deixou un andar en propiedade como herdanza a túa nai, avaliado en 230.000 €, que debe distribuír con seus cinco irmáns, xuntamente cunha cantidade de diñeiro que había no banco que ascendía a 5.600 € que liquidastes durante o ano 2017 na Comunidade Valenciana.

Calcular:

- 1 O IVE dos vosos gastos ordinarios de consumo, detallando os Impostos Especiais
- 2 O Imposto de Sucesións que grava a túa Comunidade Autónoma *(En caso de dúbida, preguntade aos especialistas que estudaron os impostos)*
- 3 A porcentaxe nun ano que o pagamento de todos estes impostos implica con relación a todas as rendas líquidas e a todas as rendas brutas que tivestes.

B) Empresario/a do IBEX 35

Es conselleiro/a de administración dunha grande empresa que fai parte do IBEX.

A túa familia está formada pola túa parella e dous fillos, un de 14 e outra de 17 anos. Só ti obtés ingresos na unidade familiar.

O exercicio de 2017 foi de 642.464 € de ingresos líquidos, descontados os 302.336 € retidos pola Facenda (944.800 € brutos). Gozaches deste salario grazas á suba aplicada nese ano a todos os conselleiros, mentres a media de suba de salario para os traballadores da túa empresa non foi superior a 1%.

O orzamento medio da túa familia nun ano de gastos de consumo ordinario elévase a 260.000 €, en que se inclúen os gastos ordinarios da vosa casa que tedes xa paga (comunidades, electricidade, auga, teléfonos, tabaco [24 paquetes por mes e 365 puros habanos], alcohol, alimentación, hixiene íntima, roupa e calzado, gasolina, gas, servizo doméstico [cálculo bruto, sen contar conceptos como a Seguridade Social ou outros], educación privada dos dous fillos e sanidade privada de todos [exentos de IVE], plan de pensións, etc.). (Con certeza é máis simple que pensedes nos gastos mensuais e que despois o multipliqueades por 12 meses. Tamén podedes pedir asesoramento para moitos destes gastos en casa ou ás persoas que leven as contas da súa casa, etc., para tentar ser o máis realista posíbel).

O IBI por año das vosas diferentes propiedades ascende a 3.732 €.

Pagaches de IRPF 12.640 €, grazas ás moitas deducións a que o teu servizo de asesoramento financeiro te conseguiu, téndoche retido do salario bruto 302.336 €.

Como accionista da empresa, van detraerche dos beneficios que che darán 0,5% para a empresa poder enfrontar o pagamento do Imposto de Sociedades. O beneficio da empresa neste ano foi de 9.600.000 €, obtido de 64 millóns de facturación. A cantidade paga á Facenda do Imposto ascendeu a 585.600 € (6,1% do beneficio), despois de se acoller a diferentes deducións. A ti, como accionista con 0,5% da propiedade da empresa, detraéranche a referida porcentaxe para enfrontar o pagamento dese Imposto de Sociedades. Solución: 2.928 €.

Recibiches a doazón dunha propiedade por parte de teus pais avaliada en 800.000 € cuxo domicilio fiscal está na Comunidade de Madrid.

Calcular:

- 1 O IVE dos vosos gastos ordinarios de consumo, detallando os Impostos Especiais
- 2 A parte proporcional do Imposto de Sociedades, Imposto de Sucesións que grava a tía Comunidade Autónoma (*En caso de dúbida, preguntade aos especialistas que estudaron os impostos*)
- 3 Cal é a porcentaxe nun ano que o pagamento de todos estes impostos representa con relación a todos os ingresos líquidos e a todos os ingresos brutos que tivestes.

C) Traballador/a por conta allea

Es un/unha traballador/a dunha empresa de fornecementos da Administración Autonómica durante 18 anos, cunha categoría e antigüidade recoñecidas.

Vives coa túa familia formada pola túa parella e dúas fillas, unha de 17 anos e outra de 21. A túa parella foi despedida antes de nacer túa segunda filla e decidiu ficar ao coidado das nenas e da casa, e desde entón non fai ningunha actividade remunerada. Os únicos ingresos que entran na túa casa son os que consigues no teu traballo.

Os teus ingresos líquidos no exercicio de 2017 foron 24.240 €, descontados os 4.392 € retidos pola Facenda (28.632 € brutos).

O orzamento da túa familia de media nun ano de gastos de consumo ordinario elévase a 14.400 €, en que se inclúen os gastos ordinarios da vosa casa (comunidade, electricidade, auga, teléfono, tabaco [36 paquetes por mes], alcohol, alimentación, hixiene íntima, roupa e calzado, gasolina, gas, etc.). (Con certeza é máis simple que pensedes nos gastos mensuais e que despois o multipliques por 12 meses. Tamén podes pedir asesoramento para moitos destes gastos en casa ou nas persoas que leven as contas da súa casa, etc. para tentar ser o máis realista posible.)

O IBI por ano da vosa casa ascende a 337 €

Retivéronche durante todo o ano de IRPF 4.392 €, mais na simulación da Declaración da Renda calculas que che devolverán 534 €.

Recibes unha herdanza dun tío solteiro que se deberá distribuír entre os seus seis sobriños (incluído ti), que ascende a 61.600 € con domicilio fiscal en Cataluña.

Calcular:

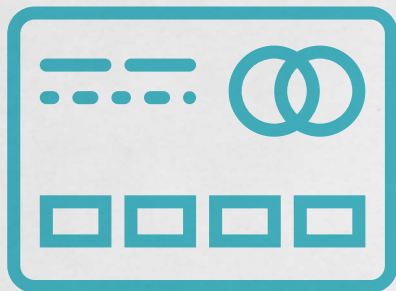
- 1 O IVE dos vosos gastos ordinarios de consumo, detallando os Impostos Especiais
- 2 O Imposto de Sucesións que grava a túa Comunidade Autónoma *(En caso de dúbida, preguntade aos especialistas que estudaron os impostos)*
- 3 cal é o porcentaxe nun ano que o pagamento de todos estes impostos representa con relación a todos os ingresos líquidos e a todos os ingresos brutos que tivestes.

D) Desempregada de longa duración

Estás desempregada hai máis de tres anos e xa non cobras prestación de desemprego. Só a axuda de 450 €.

Os teus ingresos totais limitáronse no ano pasado a esa cantidade, que anualmente son 5.400 €.

Vives con túas tres fillas, de 16, 14 e 12 anos, nunha vivenda de aluguer social. Do pai de túas fillas non sabes nada e hai tempo que non che pasa calquera manutención. Para o curso próximo, solicitarás unha Bolsa 6000 para que túa filla maior poida continuar os seus estudos, mais aínda non dispós dese diñeiro.

O orzamento medio da túa familia nun ano de gastos de consumo ordinario é de 5.400 €, en que se inclúen os gastos ordinarios da vosa casa, así como o montante do aluguer social de 80 € (libres de IVE) por mes (electricidade, gas, auga, teléfono, tabaco [8 paquetes por mes], alcohol, alimentación, hixiene íntima, etc.). (Con certeza é máis simple que pensedes nos gastos mensuais e que despois o multipliques por 12 meses. Tamén podedes pedir asesoramento para moitos destes gastos en casa ou ás persoas que leven as contas da súa casa, etc., para tentar ser o máis realista posíbel). Solución (aproximada): o gasto total de impostos en consumo ordinario foi de 1.100 €, 25% deste orzamento.

Calcular:

- 1 O IVE dos vosos gastos ordinarios de consumo, detallando os Impostos Especiais.
- 2 Cal é a porcentaxe nun ano que o pagamento de todos estes impostos representa con relación aos ingresos que tivestes.

E) Desempregado/a con prestación por desempleo

Despois de ter estado a traballar como camareiro/a para un bar durante 19 anos, o propietario xubilouse e pechou o negocio, co que non recibiches calquera indemnización.

A prestación por desempleo é o único ingreso que recibiches no ano pasado, que ascendeu a 7.200 €, cantidade en que está descontada a parte de IRPF retida de 576 € (7.776 € ingresos brutos).

Vives coa túa parella e túas dúas fillas, de 13 e 11 anos, nunha vivenda en propiedade da cal aínda pagas unha hipoteca. A túa parella non traballa porque sempre estivo ao coidado da casa e da familia, ademais de seus pais maiores (un deles ten concedida unha axuda por dependencia, mais aínda non a comezou a cobrar).

O orzamento medio da túa familia nun ano de gastos de consumo ordinario é de 7.200 €, en que se inclúen os gastos ordinarios da vosa casa (comunidade, electricidade, gas, auga, teléfono, tabaco [16 paquetes por mes], alcohol, alimentación, hixiene íntima, roupa e calzado, etc.). (Con certeza é máis simple que penses nos gastos mensuais e que despois o multipliques por 12 meses. Tamén podes pedir asesoramento para moitos destes gastos en casa ou ás persoas que leven as contas da súa casa, etc., para tentar ser o máis realista posíbel).

O IBI por ano da vosa casa ascende a 287 €.

Retivéronche durante todo o ano de IRPF 576 €, mais na simulación da Declaración da Renda calculas que che devolverán 234 €.

Calcular:

- 1 O IVE dos vosos gastos ordinarios de consumo, detallando os Impostos Especiais.
- 2 Cal é a porcentaxe nun ano que o pagamento de todos estes impostos representa con relación a todos os ingresos líquidos e a todos os ingresos brutos que tivestes.

TÁBOA PARA POSTA EN COMÚN

IMPOSTOS	Grupo 1 Autónomo/a	Grupo 2 Empresario/a IBEX	Grupo 3 Traballador/a por conta allea	Grupo 4 Desempregada longa duración	Grupo 5 Desempregado/a cobrando prestación
IVE					
IE					
IBI					
IRPF					
ISD					
IAE					
IS					
TOTAL IMPOSTOS					
Ingresos brutos					
% Impostos brutos					
Ingresos líquidos					
% Impostos líquidos					

CÁLCULO IMPOSTOS SOBRE SERVIZOS E BENS DE CONSUMO

Produtos e servizos de consumo	Total gasto anual	IVE	IE	TOTAL IMPOSTOS
Energía				
Gasolina				
Auga				
Teléfono				
Roupa e calzado				
Alimentación básicos (pan, leite, etc.)				
Resto alimentos				
Bebidas non alcohólicas				
Bebidas alcohólicas				
Produtos de hixiene				
Produtos de hixiene íntima				
Tabaco				
Sanidade e educación privada				
Outros				
Total				

9. Valorizamos o que cremos que se nos dá gratis?

Actividades

Para terminar esta fase sobre a actividade de recadación, e unha vez que coñecestes un pouco máis o papel que xogan os impostos, puxestes en común cada unha das vosas situacións e das vosas conclusións sobre como mellorar o noso sistema de recadación, propómosvos que fagades un debate que, nun primeiro momento, xulgue os servizos públicos no noso país e no noso comportamento no seu uso, e, nun segundo momento, avaliedes se é conveniente ou non que gocemos destes servizos gratis.

Lembrede que aquí só valen
bos argumentos, expostos
ordenadamente e seguindo as
reglas do diálogo.

O sistema orzamentario

10. Investiga sobre gasto público

O QUE ENTENDEMOS POR GASTO PÚBLICO?

O gasto público é o total de gastos realizados polo sector público, tanto na adquisición de bens e servizos, como na prestación de subsidios e transferencias. Nunha economía de mercado, o destino primordial do gasto público é a satisfacción das necesidades colectivas, mentres que os gastos públicos destinados a satisfacer o consumo público só se xeran para remediar as deficiencias do mercado. Tamén teñen unha importancia destacábel os gastos públicos de transferencia tendentes a atinxir unha redistribución da renda e da riqueza.

Actividades

Agora que sabedes o que se entende por gasto público, propomos que vos organicedes en dez grupos e cada equipo busque información sobre un dos dez gastos que encontraredes na táboa reproducida abaixo.

Podedes buscar información na web <https://dondevanmisimpostos.es>, onde encontraredes a parte de gasto público por sectores das CC.AA., e tamén vos convidamos a que busquedes noticias en que se fale dos gastos sobre os que estades a investigar.

CONCEPTO	GASTO (en millóns de €)	PORCENTAXE DO ORZAMENTO
Pensións		
Débeda pública		
Desemprego		
Sanidade e servizos sociais		
Cultura		
Educación		
Defensa		
Cooperación		
Infraestruturas		
Orde pública e seguridade		

11. A debater

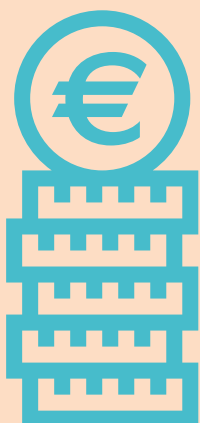
O que entendemos por gasto social?

O gasto social parte das entregas públicas destinadas ao financiamento de servizos sociais básicos. Segundo a clasificación proposta pola Organización das Nacións Unidas, son os gastos en educación, saúde, seguridade social, vivenda, deportes e outros de características similares.

Nos mesmos grupos que fixestes para a actividade anterior, propómosvos que debatades as preguntas que se vos formulan sobre estes exemplos e que chegedes a unha conclusión:

- Comprar unha fragata de guerra
- Rescatar un banco
- Pagar as pensións
- Construír unha liña de AVE
- Construír unha escola para que o alumnado non estude en barracas

Actividades

Consideras que estas accións son un gasto social? Por que? A quen benefician? Por que?

Abride un pequeno debate e identificade os criterios que se poden utilizar para definir un gasto social fronte a outro non social.

12. Implicacións

Actividades

Das noticias que utilizastes na actividade 10 para encher o cadro de gastos, cales delas fan referencia a un gasto social e cales non? Considerades que algunhas das noticias axudan a combater a desigualdade?

13. Expresar sen palabras

Actividades

Propómosvos agora analizar unhas viñetas. Trátase de realizar unha lectura e tentar resumir o que nos queren contar. Despois, animámosvos a debuxar outras que representen o contrario.

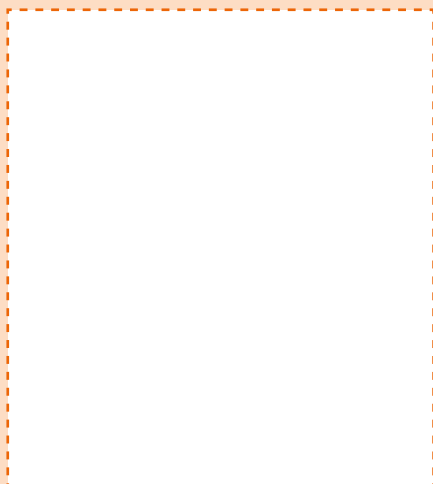
© María Ley Oliver. Escola Massana.

© Yang del Castillo. Escola Massana.

© Rita Fittipaldi. Escola Massana.

Os paraísos fiscais

14. Indignámonos!

Actividades

Comezaremos cunha chuvia de ideas.
Propómosvos que vexades o vídeo “20 € unha caña”.

Que opinións vos provocou?

15. Definicións

Actividades

Agora imos definir os conceptos “elusión”, “evasión” e “fraude”. Colocádevos en tres grupos e cada un escolle un concepto para definir: o que pensades que é a elusión fiscal? E a evasión fiscal? E a fraude fiscal?

Xa o tede? Para os conceptos ficaren máis claros, apoiádevos nesta táboa para marcar as diferenzas e as similitudes entre uns e outros.

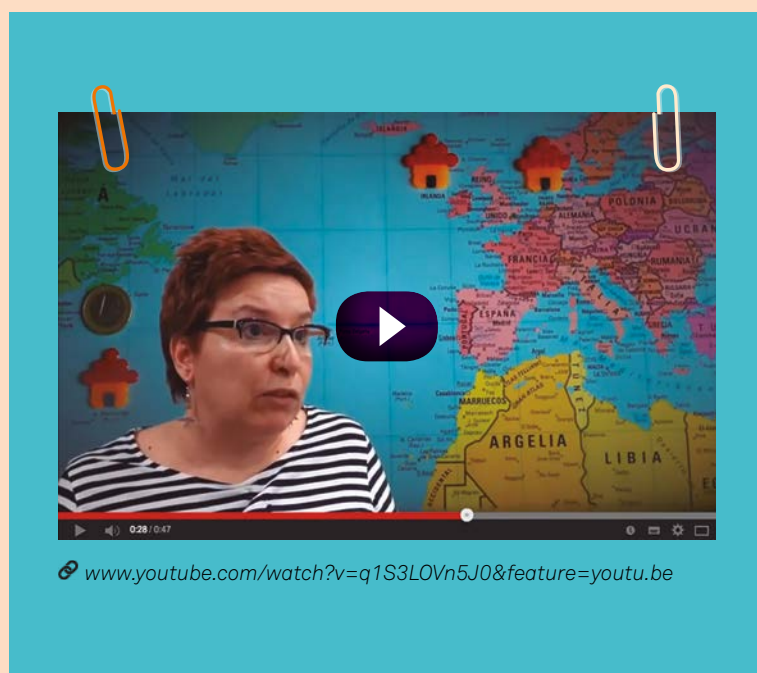

	Deliberado?	Motivado por...?	É ilegal?	Como se fai?	Exemplos
Elusión					
Evasión					
Fraude					

16. O sándwich holandés

Actividades

Agora, propómosvos outro vídeo, chamado “O sándwich holandés”, que fala sobre os paraísos fiscais.

Sabedes o que son e onde están eses paraísos? Neste mapa constan todos os paraísos que existen na actualidade.

Despois de ver o vídeo, convidámosvos a traballar en grupos facendo un debuxo ou recortábel do que conta sobre as diferentes empresas que se crean. Cando finalicedes, pendurádeo na parede e así o poderedes ver mentres dura o traballo.

E agora... imos xogar! Propómosvos un xogo grupal de preguntas, similar a un webquest, en que buscaredes as respostas na internet. As preguntas propostas baséanse principalmente en dous casos concretos: os “Papeis do Paraíso” e os “Papeis do Panamá”.

17. Que nos quitan?

Actividades

Agora imos investigar: ás veces non somos conscientes do custo dos servizos públicos que utilizamos. Repasa o teu día a día e pregúntate: cantas das cousas que hoxe fixen foron posibles grazas a algún servizo público? Tira fotos co teléfono móbel para facer despois unha posta en común cos teus compañeiros e compañeiras. Sabes cal é o seu custo real? Eras consciente diso antes desta reflexión? É necesario concienciármonos sobre o importante que é que todos contribuamos equitativamente para ter estes bens e servizos para todos.

Por iso, propómosvos facer un mural con diferentes fotos de elementos que se pagan con diñeiro público, investigando o prezo de cada un. Por exemplo, a educación é gratuíta, mais non gratis: unha praza de secundaria no ensino público custa unha media de 6.000 €.

Os modelos fiscais

18. Leoncio e a reforma fiscal dos EUA

Actividades

Presentámosvos o Leoncio, un labrego da República Dominicana que vos vai contar como é o modelo fiscal no seu país.

Unha vez que coñezades o Leoncio, dade unha ollada aos artigos xornalísticos sobre a última reforma fiscal que foi realizada nos EUA.

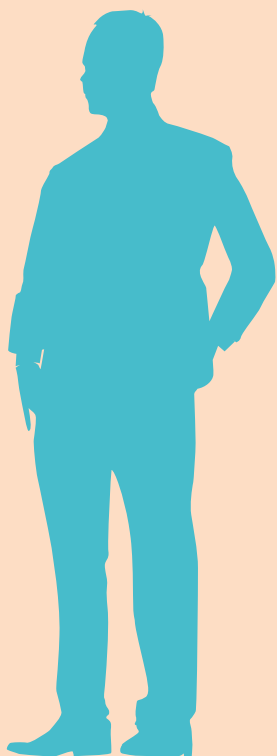
A República Dominicana e os Estados Unidos poden parecer dous países moi próximos ou moi afastados, dependendo do punto de mira a partir do cal se observe. Propómosvos que analicedes os seus sistemas fiscais e debatades sobre como viven as diferentes persoas en ambos os países.

O papel da cidadanía

19. Tilvas, activista de Zambia

Actividades

Despois de ter chegado até aquí, con certeza xa sodes especialistas en como funcionan os sistemas fiscais e que implicacións poden ter na vida das persoas.

E agora é o momento de que actuedes para esixir un sistema fiscal xusto para todas as persoas, sen excepcións, e de conseguir mudanzas que marquen a diferenza. Presentámosvos Tilvas, activista de Zambia por unha fiscalidade xusta, que ten unha mensaxe para vós.

20. O decálogo da fiscalidade

Actividades

Chegou o momento de vos pór mans á obra e imaxinarvos como deberían ser un sistema fiscal xusto coas persoas e coa sociedade.

Colocádevos en grupos e serán distribuídos entre vós diferentes papeis da cidadanía (político/a, dono/a dunha grande empresa, autónomo/a, consumidor/a, cidadán/á normal, propietario/a dun gran patrimonio, xuíz/a, inspector/a da Facenda...). Trátase de elaborardes un decálogo de boas prácticas sobre a fiscalidade, isto é, o que credes que esa persoa debería facer ou non facer para axudar a que o sistema fiscal sexa máis xusto?

Cando o teñades, escollede un formato de presentación e deixade que o resto da aula coñeza o voso decálogo.

21. Zonas libres de paraísos fiscais (ZLPF)

Actividades

Sabedes o que son as Zonas Libres de Paraísos Fiscais? Propómosvos que investiguedes esta iniciativa a que xa se sumaron moitos concellos e que despois elaboredes o voso propio plan de acción para animar a que máis concellos se unan a ela. Ocórresevos algunha outra institución que poida ser declarada ZLPF?

